

יום ראשון 08 יוני 2025

פגיעה בעצמאות הניהול והשירות בעקבות הטלת סנקציות על בתי"ח הממשלתיים - נייר עמדה

רקע

במסגרת הסנקציות שהוטלו על 6 בתי חולים ממשלתיים הנמצאים בגירעון תקציבי, נקבע כי בתי"ח יידרשו לקבל אישור מחשב מלווה על כל הוצאה העולה על 100,000 ש"ח. צעד זה מעורר דאגה עמוקה לגבי השלכותיו על איכות הטיפול הרפואי וזכויות החולים.

האגודה לזכויות החולה מתנגדת למינוי חשבים מלווים בבתי"ח מהטעמים הבאים:

1. מגבלות מובנות בניהול בית חולים

- רוב מרכיבי ההוצאות בביה"ח הם קבועים ומושפעים מהסכמים שנקבעים ע"י גורמי חוץ לביה"ח:
- כ-70% מהוצאות ביה"ח מוקדשות לכוח אדם, כאשר תקני כ"א נקבעים על ידי המדינה ורמות השכר נקבעות בהסכמים עם איגודי העובדים.
 - הסכמים עם הקופות לעניין תעריפי החיוב לשירותים, מתנהלים ע"י ובהנחיית חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים במשרד הבריאות.
 - תהליכי הרכש מתבצעים באופן מרוכז עבור בתי"ח הממשלתיים ע"י חברת ישראל.
 - שינויי החקיקה בתקנות הסדרי בחירה, הביאו לביטול ו/או צמצום התקשרויות של קופ"ח הכללית עם חלק מבתי"ח הממשלתיים (בעיקר הבינוניים), ובהתאם חלו שינויים (קייטון) בהכנסותיהם.

2. האם "חשב מלווה" יכול לתרום לשיפור הניהול בבית החולים ?

- 2.1. ניהול ב"ח דורש מומחיות בניהול, הכרת מערכת הבריאות והבנה עמוקה של תהליכים רפואיים וקליניים, צרכי המטופלים והקהילה, ניהול כוח אדם רפואי מקצועי, איזונים עדינים בין שיקולים כלכליים ורפואיים ועוד.
- 2.2. "חשב מלווה", בד"כ כלכלן או רואה חשבון, אינו בעל הכישורים והידע הנדרשים לניהול מוסדות רפואיים מורכבים.
- 2.3. בהתאם לזה, יש קושי רב לקבלת תרומה ממשית ליעול ושיפור הניהול של בתי"ח מ"חשב מלווה", מה עוד שהחלטותיו מונעות בד"כ משיקולים של חסכון כספי לטווח הקצר.

3. פגיעה בעצמאות ניהולית - מקרה הבוחן של בית החולים ברזילי

המקרה של ב"ח ברזילי ממחיש את הבעייתיות: מנהל חדש שמונה בחודשים האחרונים נדרש לעבוד עם חשב מלווה בשל גרעון שנוצר תחת הניהול הקודם. זהו מצב אבסורדי שבו החשב המלווה עלול לכבול את ידיו של המנהל החדש במקום לאפשר לו ליישם תוכניות יעול נדרשות.

4. השלכות הפוגעות ברמת השירות

מינוי חשב מלווה עשוי להביא לחיסכון קצר מועד בלבד, תוך פגיעה ברמת השירות למטופלים כלהלן:

צמצומים שפוגעים בחולים כגון:

- **תחזוקה:** קיצוץ ברמת הניקיון, דחיית תיקונים ושיפוצים הנדרשים במבנים ובציוד רפואי ...
- **ציוד רפואי:** הקפאת רכישת ציוד מתקדם לניתוחים ובדיקות, שימוש בציוד ישן ופחות איכות
- **רכש תרופות וציוד מתכלה -** דגש גדול יותר על המחיר ברכש, לעיתים על חשבון האיכות
- **כוח אדם:** אי-גיוס עובדים חלף מי שהתפטרו או יצאו לחופשות ארוכות
- **תוכניות איכות:** הקפאת תוכניות חיוניות לשיפור איכות הטיפול, כגון מניעת זיהומים

בררנות במתן טיפולים: קידום טיפולים "רווחיים" לבית החולים תוך צמצום טיפולים לא-כלכליים.

העמקת פערים גיאוגרפיים וחברתיים: רוב בתיה"ח שמונו להם חשבים מלווים משרתים אוכלוסיות בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית. הטלת סנקציות אלה מעמיקה את הפערים הקיימים בין בתיה"ח במרכז לבין הפריפריה, תוך פגיעה באוכלוסיות שכבר חוות קשיי נגישות לשירותי בריאות איכותיים.

5. הפתרון הנכון: שיפור מערכתי במקום סנקציות

מנהלי בתי החולים הממשלתיים נבחרים על ידי ועדה שמשדר הבריאות ממנה. לפיכך, יש לבחון את התהליכים הקיימים ולשפר את הנקודות שיבטיחו בחירה במנהלים שיתאימו לצרכי המערכת ולא לפגוע בעצמאות הניהולית של מנהלים, שהיא תנאי הכרחי לעבודתם. להלן מספר נקודות לחשיבה:

- **שיפור תהליך הבחירה** - הפיכת תהליך בחירת מנהלי בתי"ח למקצועי יותר, כולל קביעת קריטריונים ברורים ליכולות ניהוליות והכרת מערכת הבריאות ובדיקת הכישורים של המועמדים ע"י גורמי מקצוע מוסמכים, כולל שקיפות בתהליכי הבחירה.
- **הכשרה וליווי מקצועי** - חובת הכשרה מקיפה למנהלים חדשים, כולל ליווי שוטף על ידי יועצים ארגוניים מומחים בתחום הרפואה ופיתוח מקצועי מתמשך בתחומי הניהול הרפואי
- **מערכת הערכה ופיקוח מקצועית** - ביצוע הערכה שנתית מקיפה של כל מנהלי בתי"ח תוך ליווי ההערכה ע"י מומחים מנוסים בניהול מוסדות רפואיים ויצירת מנגנון פידבק בונה ושיפור מתמיד.

6. סיכום ודרישותינו

מדיניות מינוי חשבים מלווים היא פתרון שטחי וקצר טווח שעלול לפגוע בטיפול הרפואי. לעמדתנו, יש לפעול לקידום הנושאים כלהלן:

- א. **ביטול מדיניות של מינוי "חשב מלווה" במערכת הבריאות.**
- ב. **בחינה מעמיקה ושינויים בתהליכי הבחירה והכשרת מנהלי בתי חולים.**
- ג. **הקצאת משאבים נוספים לבתיה"ח בפריפריה במקום הטלת סנקציות.**
- ד. **פיתוח מנגנוני פיקוח מקצועיים על איכות הניהול, במקום בקרה חשבונאית גרידא.**

זכותם של חולים לקבל טיפול רפואי איכותי ושוויוני אינה ניתנת להתפשרות עבור שיקולים תקציביים קצרי טווח. עלינו להבטיח כי מדיניות הבריאות תשים במרכזה את טובת החולה ואיכות הטיפול הרפואי.

בברכה,

שמוליק בן יעקב, יו"ר